

Saksnr:	2026/4095-16
Saksbehandlar	Thorbjørn Aarethun
Dato:	29.05.2026

Til: Vestlandsrådet

Frå: Fylkesdirektøren

Innspel til revidert nasjonalbudsjett 2026

På møte i Vestlandsrådet, 15.april 2026, vart det handsama sak om innspel til Stortinget sitt arbeid med revidert nasjonalbudsjett 2026. Det vart gjort følgjande vedtak:

«AU får fullmakt til å endeleg utforma uttale om styrka finansiering av fylkesvegvedlikehald og underfinansiering av fullføringsreforma som innspel frå Vestlandsrådet til Stortingets sitt arbeid med revidert nasjonalbudsjett.»

Som oppfølging av rådsvedtaket, vart det lagt fram følgjande to forslag til innspel for AU:

Venta kostnadsauke på grunn av fullføringsreforma – innspel til revidert nasjonal budsjett 2026

På møte i Vestlandsrådet (interkommunalt politisk råd), 15.april 2026 vart det vedteke å oversende innspel til revidert nasjonalbudsjett 2026 om venta kostnadsauke i gjennomføring av fullføringsreforma. Vestlandsrådet oversender følgjande innspel:

«Fullføringsreforma styrkjer retten til vidaregåande opplæring for ungdom mellom 16 og 24 år. Reforma inneber meir fleksible og tilpassa opplæringsløp, moglegheit for utvida tid og alternative løysingar ved stryk, avbrot eller manglande læreplan. Elevane har også fått styrka retten til å gjere omval.

I tillegg har elevgruppa med behov for individuell tilrettelegging fått utvida sine rettar gjennom fullføringsreforma. Denne elevgruppa kan ta ut rett til vidaregåande opplæring til og med det skuleåret dei fyller 24 år uavhengig av i kva grad dei har nådd sine individuelle mål. Den lovfesta retten deira til vidaregåande opplæring er med denne endringa auka til 8 år.

I 2025 medførte den styrka retten til omval ein auke i søkjartalet til vidaregåande opplæring om lag 3-400 ungdommar både i Rogaland og Vestland fylkeskommunar. Søkjartala til kommande skuleår syner same tendens. Dette med ein årleg kostnadsauke på om lag 50 mill. kr i dei to fylkeskommunane. Møre og Romsdal fylkeskommune har same høvesvise vekst i talet på ungdom som har rett til omval. Her er det grunn til å vente ein årleg kostnadsauke på om lag 25 mill. kr. Vidare syner søkjartala dei to siste skuleåra at ein stor andel elevgruppa med behov for individuell tilrettelegging vel å nytte seg av retten til å vere lenger i vidaregåande opplæring. Nasjonale prognosar syner at andel elevar med rett til individuell opplæring vil doble seg frå 1,6% av årskullet i 2025 til 3,2% av årskullet i 2030. Denne lovendringa vil med dette føre til vesentleg auka kostnader for fylkeskommunane dei komande åra.

Prognosar for Rogaland og Vestland fylkeskommune syner at kostnadsnivået vil auke med 60 -75 mill. kr per år. Totalt vil auken verte på omlag 180 - 225 mill. kr per år. For Møre og Romsdal

fylkeskommune er det venta kostnadsauke på om lag 25 - 30 mill. kr per år. Totalt vert auken om lag 75 - 90 mill. kr per år.

Retten til å gjere omval og utvida rettar for elevgruppa med behov for individuell tilrettelegging er slik vi ser det ikkje finansiert i statsbudsjettet for 2026 og dei kommande åra. Tala over syner at dei tre fylka i Vestlandsrådet vil ha behov ei styrking på om lag 270 - 300 mill. kr i 2026, aukande til 560 - 650 mill. kr dei kommande åra.

Det er også grunn til å sjå føre seg auka kostnader på andre område som følgje av fullføringsreforma, t.d. meiropplæring for elevar, lærlingar og ungdom i oppfølgingstenesta og vidaregåande opplæring for vaksne.

Oppsummering av estimert auke i kostnader knytt til omval og individuelt tilpassa opplæring:*

	2026	2030
Omval Møre og Romsdal	25 mill. kr	25 mill.kr
Omval Rogaland	50 mill. kr	50 mill.kr
Omval Vestland	50 mill. kr	50 mill.kr
ITO Møre og Romsdal	25 -30 mill.kr	75 -100 mill.kr
ITO Rogaland	60 -75 mill.kr	180 -225 mill. kr
ITO Vestland	60 -75 mill.kr	180 -225 mill. kr
Totalt	270-300 mill.kr	560 - 650 mill.kr

*tala i tabellen inkluderer ikkje estimert kostnadsauke knytt til andre område, som til dømes meiropplæring og vidaregåande opplæring for vaksne. Det må jobbast vidare for å lage estimat for dette.

Vestlandsrådet ber om at det vert sett i gang eit arbeid for å kartlegge fylkeskommunane sine auka kostnader på grunn av utvida rettar for ungdom mellom 16 og 24 år og at fylkeskommunane får kompensert kostnadane for 2026 i revidert nasjonalbudsjett. Vidare ber vi om at kompensasjonen vert innarbeidd i statsbudsjettet frå 2027».

Finansiering av styrka fylkesvegvedlikehald i revidert nasjonalbudsjett 2026

På møte i Vestlandsrådet (interkommunalt politisk råd), 15.april 2026 vart det vedteke å oversende innspel til revidert nasjonalbudsjett 2026 om finansiering av styrka fylkesvegvedlikehald. Arbeidsutvalet til Vestlandsrådet, bestående av fylkesordførarane, oversender følgjande innspel:

«I arbeidet med nasjonal transportplan 2025-2036 er det dokumentert at fylkesvegnettet har vesentleg lågare standard enn riksvegnettet. Desse skildnadene har auka over tid og det har oppstått eit betydeleg vedlikehaldsetterslep, med auka risiko for trafikkulukker, dårlegare framkome og redusert samfunnstryggleik på fylkesvegnettet.

Vestlandsrådet peikar på at vedlikehaldsetterslepet er særleg stort i kystfylka på Vestlandet, der krevjande topografi, klima, mange tunellar, bruer, ferjekaiar og skredutsette strekningar gir høgare belastning og kostnader enn landsgjennomsnittet.

Statens vegvesen har berekna at vedlikehaldsetterslepet på fylkesveg i landet er om lag **93 mrd. kroner** (2022-kroner). For fylka i Vestlandsrådet er etterslepet berekna slik av Statens vegvesen:

Vestland: 18,4 mrd. kr

Møre og Romsdal: 9,3 mrd. kr

Rogaland: 5,1 mrd. kr

Desse tala er usikre, da metodikken ikkje fullt ut fangar opp høgare kostnader på vegar med låg standard, smale tverrprofilar og krevjande topografi. Møre og Romsdal fylkeskommune si eiga kartlegging frå 2023 viste til dømes eit samla vedlikehaldsetterslep på 16,9 mrd.kr og Rogaland fylkeskommune si kartlegging frå 2023 viste eit vedlikehaldsetterslep på om lag 15 mrd. kr. Vestland fylkeskommune har ikkje berekna vedlikehaldsetterslep sjølv, men har utarbeida eit kunnskapsgrunnlag som viser at dei treng naudsynte oppgraderingar for 82 mrd. 2025-kr. Vestlandsfylka har særlege utfordringar, der fylkesvegnettet er prega av:

- mange og lange tunellar, bruer og ferjekaiar,
- smale vegar med krevjande kurvatur,

- *høg eksponering for skred og andre naturfarar*

Klimaendringar forsterkar risikoen for flaum, erosjon og skred, og aukar belastninga på eit allereie sårbart fylkesvegnett. I tillegg medfører nye forskrifter, krav og forventningar store belastningar for investeringsbudsjetta. Fylkeskommunane har dei seinare årene også fått andre investeringstunge oppgåver gjennom nye forskrifter, krav og forventningar. Tunnelsikkerhetsforskrift, ladeinfrastruktur for kollektiv (buss, båt og ferje), og meir komplisert infrastruktur som må vedlikehaldas og driftast gjer at investeringsbudsjetta er under press.

Berekningane viser altså at vedlikehaldsetterslepet på fylkesveg er svært stort, og samla for fylka i Vestlandsrådet utgjer det fleire titals milliardar kroner. Vestlandsrådet er sterkt kritisk til berekningsmodellane i dagens finansieringssystem, som i all hovudsak legg opp til å dekke kostnader for å oppretthalde dagens nivå, og ikkje for å ta att vedlikehaldsetterslepet. Midlane i Kolonne 1 Styrking av rammetilskotet som kan nyttast til å fornye og ruste opp fylkesvegnettet i Tabell C Saker med særskild fordeling for fylkeskommunane 2025 er fordelt mellom fylkeskommunane på grunnlag av kartlegginga av vedlikehaldsetterslepet på fylkesvegar gjennomført av Statens vegvesen. Midlane fylkeskommunane får gjennom Tabell C er i dag ikkje nok til å gjennomføre intensjonen om å fornye og ruste opp fylkesvegnettet.

Vestlandsrådet ber Stortinget i samband med revidert nasjonalbudsjett 2026 om ei øymerke tilleggsløyving til styrking av vedlikehaldet på fylkesvegane på Vestlandet, og at dette vert vidareført og lagt inn i rammeoverføringane til fylkeskommunane i statsbudsjettet for 2027.

Eit fylkesvegnett som toler klimaendringar og kan fungere som stabile omkøyringsvegar er viktig for den samla beredskapen. Dei økte rammene bidrar til at fylkeskommunane også framover kan ta vare på dei vegane dei har og bidra til at dei nasjonale transportpolitiske måla nås.»

Handsaming i Vestlandsrådet AU

Innspela vart lagt fram for handsaming i AU gjennom e-post, og fekk slik avrøysting:

- Innspelet om venta kostnadsauke på grunn av fullføringsreforma fekk samrøystes tilslutning, og vert sendt inn til finanskomiteen på Stortinget.
- Innspelet om styrka finansiering av fylkesvegvedlikehald i revidert nasjonalbudsjett 2026 fekk tilslutning mot ei røyst (Ole Ueland, Rogaland fylkeskommune). Leiaren i AU bestemte at innspelet ikkje vert sendt inn til finanskomiteen.